

Soms merkt de familie het effect eerder dan de patiënt zelf

Psychiater en farmacoloog Roos van Westrhenen bestudeert de invloed van erfelijke eigenschappen (DNA) op de werking van medicijnen. In haar polikliniek Farmacogenetica in Amsterdam (Parnassia Groep/PsyQ) geeft zij op basis van DNA-onderzoek medicatie-advies op maat. Voor patiënten die altijd ‘gedoe’ hebben met medicijnen wellicht een oplossing. ‘De meeste mensen zijn tevreden!’

Medicatie, écht op maat

Farmacogenetica in de psychiatrie

Iedereen heeft een verschillend DNA. Daardoor werken bepaalde medicijnen bij sommige mensen minder goed, of heeft de ene mens meer last van bijwerkingen van een bepaald middel dan de andere. Door rekening te houden met DNA-verschillen kun je de keuze van een geneesmiddel en de dosering afstemmen op de individuele patiënt. Door deze afstemming is de medicatie effectiever en wordt de kwaliteit van leven van de patiënt beter.

In de polikliniek Farmacogenetica laat Van Westrhenen niet alleen testen. Zij doet ook psychiatrisch onderzoek om de diagnose te checken en brengt de medicatie-voorgeschiedenis en lichamelijke voorgeschiedenis in kaart. Zij stelt een medicatie-advies op maat op waarbij ook andere medicatie wordt meegewogen. Niet voor elk middel is het echter zinvol om te testen en ook niet voor iedere patiënt. Voor een beperkt aantal genen is het onderzoek mogelijk en alleen bij patiënten die al problemen hebben gehad met medicatie: mensen die steeds maar weer last hebben van bijwerkingen bij antidepressiva of antipsychotica of bij wie de medicatie niet voldoende werkt.

De huisarts of psychiater kan het onderzoek voor de patiënt aanvragen, dit wordt vergoed door de zorgverzekeraar. Tot nu toe melden de meeste mensen zich aan met depressieve of angstklachten, maar ook mensen met psychotische klachten komen naar deze polikliniek. Ongeveer 75 procent van de patiënten blijken genetische varianten te hebben, die een verklaring kunnen zijn van het ‘gedoe’ met medicatie.

De meeste mensen zijn tevreden met medicatie-aanpassing en hetzelfde geldt voor de verwijzers. Wel is het soms zo dat de

familie soms eerder merkt dat er een positief effect is dan de patiënt zelf.

Laatst was er een patiënte, die aangaf dat een cursus in het alternatieve circuit de reden was voor het opklaren van haar psychose, terwijl haar familie meldde dat ze na één dag andere medicatie al wat beter was. Wat de reden ook was, dat maakt helemaal niet uit. Als farmacogenetica en medicatie-op-maat ervoor kunnen zorgen dat mensen met psychosegevoeligheid meer vertrouwen in de medicatie hebben heeft dit ook al meerwaarde.

Roos van Westrhenen

Farmacogenetica onderzoekt natuurlijk voorkomende genetische varianten van de cytochroom P450 enzymen. In 7 eerdere studies (met antidepressiva) is aangetoond dat het toegevoegde waarde heeft als medicatie gekozen wordt op grond van individuele genetische kenmerken. Men kan dan een medicijn kiezen dat in theorie beter bij iemand past en soms ook een doseringsadvies geven (medicatie op maat).

Nederland is toonaangevend op dit gebied. Sinds 2005 geeft de **Dutch Pharmacogenetics Working Group** op grond van farmacogenetisch profiel doseringsadviezen die wereldwijd voor een groot deel zijn overgenomen. Ook is uniek dat in Nederland in 16 ziekenhuizen deze bepalingen kunnen plaatsvinden als er medische indicatie is. Farmacogenetica kijkt niet naar het ontstaan van ziekten, maar alleen naar de reactie op medicatie.

Roos van Westrhenen, psychiater en klinisch farmacoloog, houdt zich bezig met farmacogenetica, een vakgebied, waar men kijkt naar genetische aanleg om medicijnen te verwerken in het lichaam. Belangrijk voor hen die last hebben van ineffectiviteit of bijwerkingen van medicijnen.

Zij maakte een **landelijke richtlijn** en kreeg subsidie voor een polikliniek Farmacogenetica.

Zij kreeg een Europese Horizon 2020-subsidie van 8 miljoen om een **wereldwijde studie** te doen naar de toegevoegde waarde van farmacogenetica bij de medicamenteuze behandeling van patiënten met depressieve, angst- of psychotische klachten.

Informatie: [parnassagroep.nl/wie-we-zijn/nieuws/-/-door-rekening-te-houden-met-dna-kun-je-medicatie-beter-afstemmen](https://www.parnassagroep.nl/wie-we-zijn/nieuws/-/-door-rekening-te-houden-met-dna-kun-je-medicatie-beter-afstemmen)